

Ebeveynler ve veliler için destek tavsiyesi

Okul Giriş Taraması, çocuğunuzun okula mümkün olduğunca iyi başlamasını sağlamaya yarar. Çocuğunuza gerektiğinde en iyi şekilde destek vermek için burada birkaç pratik örnek bulabilirsiniz. Başarı için, ebeveyn ve aile ortamında belirlenmiş olan koşullar göz önünde bulundurulmalıdır.

1. Fonoloji

Fonolojik farkındalık, kelimeleri hecelere bölme, tekerlemeler oluşturma ve sözcüklerdeki sesleri tanıma yeteneğini içerir. Bu konuda özellikle önemli olan, genellikle erken yazma deneyimleriyle bağlantılı olarak gelişen konuşma seslerinin anlaşılmasıdır. Fonolojik farkındalık, kelimeleri hızlıca anlama becerisiyle birlikte, yazılı dil ediniminin başlangıcında sahip olunması gereken önemli bir beceridir.

Bu yetenek alanında çocuğa verilebilecek günlük destek seçenekleri:

- **Tekerlemeler:** Tekerlemeler yetişkin tarafından veya çocuk tarafından bizzat seçilir ve söylenir/tekrarlanır, örneğin, “Bızz, bızz, arı uçar vızz vızz...”
- **Zar oyunu:** Bir, iki ya da üç heceli, hece sayısının açık bir şekilde anlaşıldığı kelimeler bulun (en fazla 3 heceli kelimeler bulun, örneğin, tek heceli: kuş; iki heceli: kö-pek; üç heceli: ke-le-bek)
- **Harfler:** Kalın bir kalemle, istediğiniz bir harfi A4 kağıda büyük bir şekilde yazın ve bu kağıdı, baş harfi bu harf olan bir nesnenin üzerine yapıştırın, örneğin, masanın üzerine “M” harfi yapıştırmak gibi.

2. Harfler ve sesler

Çocuklar, kendilerine hikâyeler okunduğunda harflerle ilgili ilk deneyimlerini elde ederler. Harfler çocukların ilgilerini çeker ve çocuklar harflerin tek tek sesleri temsil ettiğini anlamaya başlarlar. Çocuklar özel olarak sık sık harflerle ilgili sorular sorarlar ve bildikleri harfleri günlük hayatlarında görmek isterler. Bu alanda olabildiğince iyi bilgi vermek amacıyla fonolojik farkındalık için oyunlarla harfler birleştirilerek çocuğa sunulabilir.

Bu yetenek alanında çocuğa verilebilecek günlük destek seçenekleri:

- **Harf bardakları:** Bu amaçla harf kartları bardakların üzerine yapıştırılır ve bardağa, adı yapıştırılan harfle başlayan nesneler doldurulur.

- **Kelime oyunu:** “Hayvanlar” kelime ailesi, hangi hayvan adlarını hatırlıyoruz? Değişik değişik hayvan isimleri söylenir, hayvan isminin son harfi çocuk ya da yetişkin tarafından belirgin bir şekilde telaffuz edilir ve söylenecek olan bir sonraki hayvan, söylenmiş olan hayvanın son harfi ile başlar, örneğin, Kelebek – K: Kedi – İ: İnek – K: Kanguru gibi. (farklı kelime ailelerine örnek: gıda, kıyafet, oyuncak, alet isimleri vs.)

3. Adet ve sayı bilgisi

Bebekler bile sayıları anlamadan çok önce miktarlara (“ne kadar”) dikkat ederler. Çocuklar da günlük yaşamda sayı kelimeleri ile iletişime geçerler. Kek tabağında hâlâ üç parça kek kalmışsa ve aynı zamanda (= üç) sayı kelimesinden söyleniyorsa, bu rakam kelimesi algılanan miktarla ilişkilendirilebilir. Çocuklar “daha fazla” ve “daha az” veya “daha büyük” ve “daha küçük” kelimelerini anlar ve bu bilgiyi yalnızca niceliklerin karşılaştırılmasında değil aynı zamanda sözlü ve yazılı numaraların karşılaştırılmasında da uygulayabilir.

Bu yetenek alanında çocuğa verilebilecek günlük destek seçenekleri:

- **Sayıların, parçaların ve farklı miktarların tanınması:** Örn. alışveriş yaparken çocuğun ürünleri alışveriş sepetine koyması ve ürün sayısını sesli olarak söylemesi sağlanır: 2 (iki) elma, 1 (bir) paket süt, 3 (üç) yumurta vb
- **Günlük materyallerle miktarların doğal bir şekilde algılanması:** Çocukların, verilen objelerin sayısını kendiliğinden anlamaları/tahmin etmeleri ve ardından kontrol edebilmek için geri saymaları teşvik edilmelidir.

4. Sayılar

Matematiksel becerilerin gelişmesi için sayı süreçleri ve miktar yapılandırılmaları esastır. Çocuklar okul çağından

önce de, sayılabilir her objenin bir sayı kelimesi ile ifade edilmesinin farkındadırlar. Buna ek olarak sayı kelimelelerinin birbiri ardına belli bir sırayla geldiğini ve 10'a kadar olduklarını bilirler. Gerekli uygulamalarla çocuğunun sayı konusundaki yetenekleri daha da geliştirilebilir.

Bu yetenek alanında çocuğa verilebilecek günlük destek seçenekleri:

- Doğa yürüyüşünde **doğaya özgü maddelerin toplanması** (örneğin yapraklar, dallar, çiçekler vb.) ve **ardışık ilerleyen sayılar**.
- **Günlük durum:** örneğin sofraya hazırlama: "Bugün kaç tabağa ihtiyacımız var?"

5. Çalışma hafızası

Çalışma hafızası, görevleri çözmek için kullanmak amacıyla önemli bilgilerin kısa zaman içinde hatırlanması anlamına gelir. Örneğin bir çocuk isterse bir tecrübesini anlatmak amacıyla, öykünün hangi bölümünün önceden paylaşılmış olduğunu ve hangisinin henüz paylaşılmadığını bilebilmek için anlatım sırasında çalışma hafızasını kullanmak zorundadır. Bu yetenek birçok günlük etkinlik için önemli olmakla beraber, okuma, yazma ve aritmetik öğrenmede özellikle önemlidir.

Bu yetenek alanında çocuğa verilebilecek günlük destek seçenekleri:

- **Çanta toplama** "Çantama bir tane ... koyuyorum", sıradaki kişi yeni bir nesneyi ve koymuş olduğu tüm nesneleri söyler. Oyun, çocuk nesnelerin sırasını karıştırdığında ya da bir nesneyi unuttuğunda sona erer.
- **Hafıza oyunu:** Bu oyun aynı veya farklı günlük nesnelerle oynanabilir. Örneğin yere 5 tane boya kalemi koyulur, çocuğun nesneleri ve nesnelerin yerlerini fark etmesi sağlanır; çocuk gözlerini kapatır ve nesnelerin yerleri değiştirilir; çocuk gözlerini açar ve nelerin yerinin değiştiğini çocuktan söylemesi beklenir.

6. Çalışma davranışı (dikkat), devamlılık ve özen

Çocuklar, okul çağından önce de kendilerinin seçtikleri görevleri üstlenebilme ve bu görevleri de de-

vamlı ve doğru bir şekilde bitirmelerine imkân tanıyan çalışma davranışları geliştirirler.

7. Çalışma davranışı (dikkat) – Motivasyon

Okula başlamadan önceki yıl çocuklar, gerekli motivasyon verildiği sürece görevleri sonuna kadar yapabilme becerilerini iyileştirmeye başlarlar. Çocuklar öncelikle yetişkinlerin yakın desteğine güvenirler, ancak daha sonra kendi kendilerini motive etmek için daha iyi stratejiler geliştirmeye başlarlar.

Çalışma davranışında çocuğa verilebilecek günlük destek seçenekleri:

Devamlılık, dikkat ve motivasyon becerileri sürekli olarak ortak bir şekilde desteklenmelidir! **Çocuğun meşgul olduğu şeyi mümkün olduğunca bölmemeye çalışın** (örn. yetişkinler bazen sabırsız olabilir)!

- **Günlük işlerde çocuğun kendi başına hareket etmesine izin verin:** Çocuğun kendi kendine giyinmesi, kıyafetlerini çıkarması, kendi ekmeğini kendisi hazırlaması, ev işlerine yardım etmesi (örn. sofraya kurmak);
- Çocuğu, **başladığı işi bitirmeye teşvik** edin (örn. bir şey inşa ederken, harf çizerken, masa oyunu oynarken bunları tamamlamaya teşvik edin).

8. Grafomotor

Grafomotor yeteneği, kalemle kâğıda şekil ve çizim yapabilme yeteneklerini tanımlar. Okul öncesi gelişimde yaratıcı resim yapmaktan daha da fazla önemli olan şey, iyi çalışılmış grafomotor yeteneğinin yazı yazmanın öğretilmesini kolaylaştırmasıdır.

Bu yetenek alanında çocuğa verilebilecek günlük destek seçenekleri:

- **Çeşitli çizim, boyama ve el işi gereçlerinin sağlanması**
- **Birlikte boyama, çizim ve el işi yapma**
- Örneğin oyun hamuru vb. ile uğraşarak ya da kâğıt keserek **el ve parmak kas yapılarının güçlendirilmesi**

Günlük yaşamın desteklenmesi için çerçeve koşulları

Ebeveynler/velilerin dikkat etmesi gerekenler nelerdir?

- Çocuğunuza sağlayacağınız destek eğlenceli ve oyun gibi olmalıdır!
- Desteği günlük aile hayatına entegre edin!
- Kolay bir şekilde yönetilebilmesi için, vereceğiniz desteğin küçük adımlardan oluşması gerekmektedir!
- Sıklıkla tekrar yapmak avantaj sağlayacaktır!
- Sabırlı olun ve çocuğunuza baskı yapmayın!
- Çocuğunuza iyi olduğu konularda övün ve hemen motive olmasını sağlayın!
- Hata yaptığında çocuğu dikkatli ve ölçülü bir şekilde düzeltin! Çocuğunuz yükselen bir başarı çizgisinde ilerliyor olmalıdır.

